

Ohje varhaiskasvatushenkilöstön ilmoitusvelvollisuudesta 1.8.2021 alkaen (Varhaiskasvatuslaki § 57 a ja § 57 b)

Yleistä ilmoitusvelvollisuudesta

Varhaiskasvatuslain 57 a § ja 57 b § velvoittavat varhaiskasvatushenkilöstön ilmoittamaan viipymättä toimintayksikön toiminnasta vastaavalle henkilölle, jos he huomaavat epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan lapsen varhaiskasvatuksen toteuttamisessa. Ilmoitus voidaan tehdä salassapitosäännösten estämättä. Ilmoituksen tehneeseen henkilöön ei saa kohdistaa kielteisiä vastatoimia ilmoituksen seurauksena.

Ilmoitusvelvollisuus on osa työntekijälle kuuluvia velvollisuuksia. Velvollisuus epäkohdista ilmoittamiseen tulee ensisijaisesti nähdä varhaiskasvatustoiminnan kehittämisen työkaluna.

Varhaiskasvatuslain § 57 b:n mukaan ilmoituksen vastaanottaneen varhaiskasvatuksen toimipaikan toiminnasta vastaavan henkilön tulee ilman aiheutonta viivytystä käynnistää tarvittavat toimet epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan poistamiseksi. Jos epäkohtaa tai ilmeisen epäkohdan uhkaa ei pystytä itsenäisesti poistamaan varhaiskasvatuksen toimipaikassa, on varhaiskasvatuksen johtavan viranhaltijan annettava asiassa tarpeellista ohjausta ja neuvontaa epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan poistamiseksi.

Varhaiskasvatuksen johtavan viranhaltijan on ilmoitettava asiasta edelleen aluehallintovirastolle tai Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle, jos epäkohtaa tai ilmeisen epäkohdan uhkaa ei edellä mainituista toimenpiteistä huolimatta poisteta. Aluehallintovirasto tai Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi antaa määräyksen epäkohdan poistamiseksi ja päättää sitä koskevista lisätoimenpiteistä siten kuin 58 §:ssä säädetään.

Ensisijaisesti tarkoituksena on pyrkiä poistamaan lapsen varhaiskasvatukseen kohdistuvat epäkohdat siellä missä ne esiintyvät ja turvautua aluehallintoviraston tai Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston toimenpiteisiin vasta tämän jälkeen.

Päiväkodin johtaja vastaa siitä, että jokainen työntekijä tietää ilmoitusvelvollisuuskäytännöistä. Ilmoitusvelvollisuus koskee sekä julkisia että yksityisiä palveluita.

Kuka voi tehdä 57 a §:n mukaisen ilmoituksen

Ilmoituksen voi tehdä varhaiskasvatushenkilöstöön kuuluva työntekijä. Varhaiskasvatushenkilöstöllä tarkoitetaan varhaiskasvatuksen toimipaikan henkilöstömitoitukseen laskettavaa kasvatus-, opetus- ja hoitotehtävissä työskentelevää henkilökuntaa. Tämän ohella ilmoitusvelvollisuus koskee aina myös varhaiskasvatuksessa työskentelevää erityisopettajaa.

Mistä asioista ilmoitus tehdään?

Ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvalla epäkohdalla tarkoitetaan varhaiskasvatuslain vastaista toimintaa. Myös epäkohdan uhasta, joka on ilmeinen, tulee ilmoittaa, jotta epäkohtiin voitaisiin puuttua tehokkaasti etukäteen. Epäkohdaksi katsotaan esimerkiksi asia tai tilanne, jossa varhaiskasvatuksen tavoitteet, lapsen hyvinvoinnin tai kasvun, kehityksen tai oppimisen edellytykset vaarantuvat varhaiskasvatuslain vastaisesti.

Myös varhaiskasvatuksen laadussa ilmenevät puutteet, lapsen epäasiallinen tai sopimaton kohtelu tai toimintakulttuuriin sisältyvät lapselle vahingolliset toimet saattavat vaarantaa varhaiskasvatuksen lainmukaisen toteutumisen.

Toimintakulttuuriin sisältyvistä ongelmista voi olla kyse esimerkiksi tilanteissa, joissa varhaiskasvatuksen toimintakulttuuri on lapsen kehitykselle vahingollista tai joissa epäkohtiin puuttumista pyritään estämään henkilöstöä vaientamalla tai epäkohtia piilottelemalla ja tämä muodostaa uhan lapsen varhaiskasvatuksen toteuttamiselle.

Ilmoitusvelvollisuus koskee kaikkia niitä tilanteita, joissa toimitaan tai olosuhteet voivat johtaa varhaiskasvatukseen tai sen tavoitteiden toteutumisen vastaiseen tilanteeseen, esimerkiksi jos varhaiskasvatuksen tilat eivät olisi terveellisiä, turvallisia tai vastaisi lapsen yksilöllisiin tarpeisiin tai jossa varhaiskasvatuksen henkilöstön määrästä ja mitoituksesta poiketaan lainvastaisesti. Ilmoitusvelvollisuus koskee nimenomaan sellaisia epäkohtia, jotka kohdistuvat tai joilla on vaikutusta suoraan lapsen varhaiskasvatukseen, ei muita mahdollisia epäkohtia varhaiskasvatuksen toimipaikan toimintaan liittyen.

Ilmoituksen tulee sisältää vain epäkohdan tai sen uhan poistamista ajatellen tarpeellisia tietoja.

Miten ilmoitus tehdään?

Ilmoitus tehdään varhaiskasvatushenkilöstön ilmoitusvelvollisuuslomakkeelle välittömästi, kun työntekijä havaitsee asiakkaaseen kohdistuvan epäkohdan tai sen uhan. Lomake on perehdytyskansiossa, intrassa ja kunnan nettisivuilla.

Kenelle ilmoitus palautetaan?

Ilmoitus palautetaan päiväkodin johtajalle ja hänen poissa ollessa hänen sijaiselleen. Ilmoituksen vastaanottaneen henkilön on ilmoitettava asiasta omalle esimiehelleen.

Tietoa tehdyistä toimenpiteistä?

Ilmoituksen tehneellä henkilöllä on kohtuullisen ajan kuluessa oikeus saada tietää mihin toimenpiteisiin ilmoituksen johdosta on ryhdytty. Tämän tiedon on velvollinen antamaan varhaiskasvatuksen toimipaikan toiminnasta vastaava henkilö tai vaihtoehtoisesti varhaiskasvatuksen vastaava viranhaltija silloin, kun epäkohtaa tai ilmeisen epäkohdan uhkaa ei ole pystytty itsenäisesti poistamaan varhaiskasvatuksen toimipaikassa. Ilmoituksen tehneelle työntekijälle annettavat tiedot rajoittuvat ainoastaan ilmoituksen johdosta tehtyihin toimenpiteisiin.

Jos varhaiskasvatustoimintaa epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan poistamiseksi muutetaan ja muutoksella on erityistä merkitystä lapsen kasvun ja kehityksen kannalta, on toiminnan muutoksesta ilmoitettava muutoksen kohteena olevan lapsen vanhemmalle tai muulle huoltajalle. Vanhemmille tai muulle huoltajalle tulee ilmoittaa ainoastaan toiminnan muutoksista, ei siis esimerkiksi sitä kuka ilmoituksen on tehnyt tai koskeeko ilmoitus jotain toista työntekijää.